

CENTRUM MISTRA JANA HUSA V HUSINCI

HISTORIE • OBNOVA • ODKAZ

Děkujeme všem, kteří poskytli fotografie a obrazový materiál:
Karel Cudlín, Martin Kadlec, Mgr. Petr Číško, akad. arch. Petr Fuchs,
Ing. Milan Vančura, Vojtěch Pekárik, Ústřední archiv a muzeum CČSH,
Archiv patriarchy CČSH, Redakce týdeníku CČSH Český zápas, Město
Husinec, Husitské muzeum v Táboře, Národní knihovna České republiky,
L'Osservatore Romano a další.

Autorský kolektiv:

ThDr. Tomáš Butta, Th.D., patriarcha CČSH

ThDr. Pavel Černý, Th.D., emeritní předseda Ekumenické rady církví v ČR
a kazatel Církve bratrské

PhDr. et Mgr. Bohdan Kaňák, Ph.D., ředitel Státního okresního archivu
v Olomouci

Prof. ThDr. Jan Blahoslav Lášek, Dr. phil. h.c., emeritní děkan a současný
proděkan HTF UK

Doc. Mgr. Jaroslav Šebek, Ph.D., pracovník Historického ústavu Akademie
věd České republiky a pedagog Filozofické fakulty Univerzity Karlovy

Doc. ThDr. Martin Wernisch, vedoucí Katedry církevních dějin na
Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy

V publikaci byl využit scénář expozice CMJH v Husinci vytvořený akad.
arch. Petrem Fuchsem.

Anglický překlad Mgr. Dalibor Vík, Samuel Huber

Jazyková korektura Mgr. Jana Krajčírřiková

Technická spolupráce Bc. Oldřich Nováček

Editoři Tomáš Butta, Bohdan Kaňák

Centrum Mistra Jana Husa v Husinci (historie-obnova-odkaz)

Vydala Církev československá husitská, Praha 6, Wuchterlova 5,
edice Blahoslav

Typografie a sazba Ing. Pavel Blažek, jpb

Tisk Josef Sedláček Sprint Servis

Počet stran 140

Vydání první

Praha 2017

Copyright © Církev československá husitská, 2017

ISBN 978-80-7000-125-7

OBSAH

I. POZDRAVY	5
Pozdrav ministra kultury	5
Pozdrav hejtmana jihočeského kraje	6
Pozdrav starostky města Husinec	7
Pozdrav patriarchy CČSH	8
II. HUSŮV DOMEK V MINULOSTI A DNES	11
1. Husinec tradičním Husovým rodištěm (Tomáš Butta, Petr Fuchs)	11
2. Husova světnička	21
3. Obnova památníku k 600. výročí M. J. Husa	25
4. Výstava a její koncepce	33
5. Otevření Centra Mistra Jana Husa	45
6. Husova modlitebna	53
7. Plastiky z Hořic	57
III. HUSOVO VYSTOUPENÍ V KONTEXTU DOBY	63
1. Církev a její vliv ve středověku (Jan Blahoslav Lášek, Petr Fuchs)	63
2. Nová zbožnost a touha po nápravě církve	66
3. Jan Viklef	68
4. Konrád Waldhauser	69
5. Matěj z Janova	69
6. Bible ve středověku	71
IV. ŽIVOTNÍ CESTA REFORMÁTORA A JEJÍ DOVRŠENÍ	73
1. Husovo narození a mládí (Jan Blahoslav Lášek, Petr Fuchs)	73
2. Husovo působení na univerzitě	74
3. Kazatelem v Betlémské kapli	75
4. Vyhnanství a svízelná pouť do Kostnice (Pavel Černý)	76
5. Kostnický koncil a Husův případ (Jan Blahoslav Lášek, Petr Fuchs)	79
6. Postavy kolem Jana Husa	80
7. Husův proces a odsouzení (Tomáš Butta, Petr Fuchs)	83
V. DRUHÝ ŽIVOT ČESKÉHO REFORMÁTORA	87
1. Reflexe památky Mistra Jana Husa v moderních českých dějinách (Bohdan Kaňák)	87
2. Husův ohlas v protestantismu (Martin Wernisch)	93
3. Církev československá husitská a M. Jan Hus (Jan Blahoslav Lášek)	94
4. Vztah Římskokatolické církve k M. Janu Husovi v současnosti (Jaroslav Šebek)	99

VI. HUSŮV ŽIVÝ ODKAZ	103
Myšlenky a výzvy reformátora	103
Zrcadlo svědomí	104
VII. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	105
VIII. ANGLICKÝ PŘEKLAD (Dalibor Vik, Samuel Huber)	109

POZDRAV PATRIARCHY CČSH

Vážení poutníci, vážení návštěvníci, milí čtenáři,

zdravím Vás všechny jménem Církve československé husitské. Věřím, že oceníte zvláštní malebnost zdejšího místa v jižních Čechách a atmosféru prostředí spjatého s dávnou tradicí, odkazující k Mistru Janu Husovi.

Hus patří mezi osobnosti, o kterých platí „Ač zemřel, ještě mluví“ (Žd 11,4). Ačkoliv Hus podstoupil smrt, jeho myšlenky zůstaly živé. Přestože svůj spor prohrál, morálně zvítězil. Jeho odkaz pravdy, svědomí a lidskosti v nás i po 600 letech žije a oslovuje mnohé.

K Husovu 600. výročí v roce 2015 se podařilo přes všechny obtíže uskutečnit společně se státem, krajem a městem celkovou rekonstrukci a obnovu Husova Památníku v Husinci. Vzniklo tak Centrum Mistra Jana Husa v Husinci, které pro mnohé může být otevřené jako místo pietní úcty a poznávání Husova příběhu a poselství, tak i kulturních aktivit a setkávání.

Děkuji všem, kteří se nasadili pro dílo obnovy tohoto neprávem zapomínané-

ho památného místa. Děkuji autoru projektu – firmě Masák, zhotoviteli – firmě By Hy – panu Hynku Petřinovi a panu architektu Petru Fuchsovi – autorovi výstavy.

Děkuji především vládě České republiky v čele s panem premiérem Bohuslavem Sobotkou, která významně podpořila obnovu Národní kulturní památky. Děkuji ministerstvu kultury, panu ministrovi Danielu Hermanovi, Jihočeskému kraji, panu hejtmánovi Jiřímu Zimolovi, Městu Husinec, paní starostce Ludmile Pánkové. Děkuji za spolupráci panu ing. Jaromíru Talířovi a koordinátorovi obnovy Petru Čížkovi, ing. Miroslavě Niemec Studenovské, RNDr. Ivaně Macháčkové, právníkovi Mgr. Jiřímu Oswaldovi i emeritnímu děkanovi Husitské teologické fakulty univerzity Karlovy prof. J. B. Láškovi.

Díky všem, kteří se na obnově podíleli a jakkoliv ji podpořili. Bez této nejširší spolupráce by se dílo nemohlo podařit.

Ať toto Centrum je místem duchovního a kulturního života a slouží mnohým!

Tomáš Butta
patriarcha
Církve československé husitské

Greetings and Acknowledgements of the Patriarch of the Czechoslovak Hussite Church

Dear pilgrims, dear visitors, dear readers,

I am sending my greetings to all of you on behalf of the Czechoslovak Hussite Church. I believe you will appreciate the unique picturesqueness of this place in South Bohemia as well as the atmosphere endowed to the place by an ancient tradition related to Master John Hus.

Hus belongs among figures of whom it can be said he “still speaks, even though he is dead” (Hebrews 11:4). Although Hus suffered death, his thought retains its vitality. Although he lost his case, he is a moral winner. After 600 years, his legacy of truth, conscience and humanity still lives, resonates and speaks to many.

In 2015, on the occasion of the 600th Anniversary of Hus’s death, despite many obstacles, we succeeded in the complete reconstruction and renewal of Hus’s Memorial in Husinec in cooperation with the Czech Government, the Region of South Bohemia and the town of Husinec. As a result, the John Hus Center was born, which will be here for many not only as a place for piety and awareness of Hus’s life story and message, but also for meetings and cultural activities.

My sincere acknowledgements belong to all who participated in the renewal of this memorial place, once unjustly forgotten – namely the creator of

the project (Masák & Partner Co.), the maker of the project (Design By Hy Co.), Mr. Hynek Petřina, and the creator and architect of the exhibition (Petr Fuchs).

My acknowledgements also belong to the Government of the Czech Republic with its Prime Minister Bohuslav Sobotka, which supported the renovation of the National Cultural Monument in a substantial way, the Ministry of Culture and its Minister Daniel Herman, the Region of South Bohemia and its Governor Jiří Zimola, the Town of Husinec and its Mayor Ludmila Pánková, Ing. Jaromír Talíř, the coordinator Petr Číško, Miroslava Niemec Studenovská, Ivana Macháčková, the lawyer Jiří Oswald and the former Dean of the Hussite Theological Faculty of the Charles University prof. Jan B. Lášek.

Also thank you all who participated in the renovation and supported it in any way. Without your help the work would not have been successful.

I wish the Center to become a place of spiritual and cultural life and service to many!

Tomáš Butta
Patriarch of the Czechoslovak Hussite Church

II. HUSŮV DOMEK V MINULOSTI A DNES

II.1 Husinec tradičním Husovým rodištěm

Husinec u Prachatic v jižních Čechách je tradičním místem označovaným za rodiště Mistra Jana Husa. Do těchto míst se konaly poutě již v době utrakvismu a tato tradice se udržela i v pobělohorské době.

V 15. století v Husově životopise utrakvistický kněz Jiřík Heremita dokládá jihočeský Husinec: *„Kterýžto věrný a svatý člověk Mistr Jan Hus byl rodem z městečka řečeného Husince, člověk z chudých rodičů chudý a z prostých prostý... Jan Hus hned od dětinství svého Pánu Bohu obětován jest od matky své jako onen prorok Samuel. Nebo matka jeho vedouc pacholíka do školy a nesouc pecen chleba mistru školnímu, než do města Prachatic došla, sedmkrát na cestě poklekla, modlíc se k Pánu Bohu za svého syna, prosíc, aby jej ráčil Pán Bůh ke své cti a chvále vésti a k prospěchu lidu svému“.*

Nejstarší zmínka o Husově rodném domku pochází z let 1616–1617, kdy si jilský farář Havel Žalanský poznamenal do svého rukopisu kázání: *„Rodičové M. J. Husa byli chudobní, neboť to místo až dosud se ukazuje chatrné, kde obydlí své měli.“* Tradici Husova rodiště dokládají i katolické prameny. V roce 1633 je v německy psaném listě krumlovského arciděkana Řehoře z Kleblatu pražskému arcibiskupovi Arnoštu Harrachovi uvedeno: *„Podle výpovědi všech obyvatelů narodil se prý Hus v Husinci, také ukazují jeho rodný dům, v němž*

ořezávají třísky jako prostředek proti bolesti zubů.“

Od roku 1634 jsme poměrně přesně informováni o majitelích domku z dnes již nedochované staré městské knihy. Husův domek není zachován ve své původní podobě. Během 17. až 19. století několikrát vyhořel, měnili se majitelé a nakonec se zde dokonce na přelomu 18. a 19. století pálila kořalka. Pětkrát byl domek postižen požárem. Popáté spadlo klenutí v průjezdu a shořelo ve stavení všechno ostatní, co bylo ze dřeva.

Při pětistém výročí Husova narození, podle Palackého data v roce 1869, se účastnily dne 6. září poutě do Husince desetitisíce poutníků. Ve stejném roce byl při slavnostním shromáždění osazen reliéf na Husově domku od sochaře Bohuslava Schnircha.

Z iniciativy kazatele Aloise Adlofa za podpory amerického misionáře A. W. Clarka byl zakoupen v Husinci pozemek a v roce 1893 byla vybudována v blízkosti Husova domku modlitebna Svobodné reformované církve – dnes Církve bratrské.

Významné oslavy se konaly v roce 1905, kdy byl Husinec povýšen na město. V roce 1928 byl položen základní kámen pro Husovu sochu na náměstí v Husinci. V roce 1958 byla odhalena bronzová socha od Karla Lidického na náměstí.

Stejná socha je od roku 1954 umístěna na nádvoří Karolina v Praze.

V době první republiky byly uskutečněny stavební úpravy a v roce 1952 zde bylo otevřeno muzeum nesoucí po ideové stránce znaky své doby. Výstava předcházející současné expozici pocházela ze 70. let 20. století. V roce 1978 byl prohlášen Husův domek Ná-

rodní kulturní památkou a tento statut byl v roce 1999 potvrzen. Stav Národní kulturní památky byl nedůstojný a neodpovídal významu osobnosti Mistra Jana Husa a s ním tradičně spojovaného místa. V této situaci převzala do správy Památník od 7. 7. 2010 Církev československá husitská, která ve spolupráci s Ministerstvem kultury a Jihočeským krajem zahájila jeho obnovu.

◀ **1. Husův domek - plátno od J. Šimáka z roku 1906**

◀ **2. Husův domek v roce 2015**

▼ **3. Socha Jana Husa od Karla Lidického**

4. Pohled na město Husinec ▶

II.2 Husova světnička

Nejpamátnejším místem Husova domku v Husinci je tzv. Husova světnička. Do místnosti se vstupuje po schodech z průjezdu. Podle tradice se zde Jan Hus narodil a žil zde jako malý chlapec.

O Husově světničce podal svědectví ze své návštěvy spisovatel Jan Neruda. *„Tenkrát jsem poprvé stanul ve světničce, ve které se podle pověsti narodil Hus... Viděl jsem tu bídnou, starou podlahu, prostinký krb nedaleko dveří, ve zdi vpravo malý výklenek na knihy,*

přepažený červotočivým prkénkem, hodně ořezaným nešetrnými ctiteli a turisty...“.

Ve světnici bydleli ještě v 19. století nájemníci a její stav byl neutěšený a nedůstojný. V roce 1873 si místnost pronajal prof. T. Cimrhan z Plzně a tím byla památná místnost zachráněna před zkázou. Husinec postihl několikrát požár. Uvádí se, že i když vyhořel opakovaně i Husův dům, samotnou místnost se podařilo uchránit. Jako by nad ní bděla zvláštní moc...

◀ 15.-16. Pohled do Husovy světničky ▼

II.3 Obnova památníku k 600. výročí M. J. Husa

Církev československá husitská se zavázala převzetím Památníku Mistra Jana Husa zajistit jeho obnovu k roku 2015, kdy uplynulo 600 let od smrti M. Jana Husa. Od začátku bylo zřejmé, že bez pomoci státu, bez podpory Jihočeského kraje a bez dobré spolupráce s městem Husinec nebude možné uskutečnit důstojnou rekonstrukci, aby odpovídala významu Národní kulturní památky. Po převzetí v červenci roku 2010 byl připravován architektonický a stavební projekt celkové obnovy Památníku firmou Masák & Partner s.r.o. a byly zajišťovány všechny potřebné souhlasy a povolení k jeho realizaci. Ve třech programech z evropských dotací nebylo podání žádosti o finanční podporu úspěšné. Až teprve v roce 2014 vláda České republiky projevila svůj zájem a významně podpořila příspěvkem rekonstrukci Památníku Mistra Jana Husa v Husinci.

Celková obnova stála kolem 25 milionů korun. Z toho je 20 milionů příspěvkem schváleným vládou a cca 5 milionů je z prostředků Církve československé husitské. Podařilo se ještě získat 400 tisíc z havarijního fondu ministerstva kultury a také Jihočeský kraj poskytuje prostředky na provoz i dílčí výdaje spojené s obnovou. Na své náklady Církev československá husitská uskutečnila oprava

vu domu, včetně nové střechy, který sousedí s památkovými objekty, a zajistila výstavu pro přechodnou dobu před vlastní rekonstrukcí, kdy byl památník po celou dobu do roku 2013 pro veřejnost přístupný.

Obnova zahrnuje rekonstrukci dvou památkových objektů, novou expozici o Mistru Janu Husovi, vybudování sociálního zázemí a celkovou úpravu zahradního prostranství. Od 1. července 2014 byla zahájena rekonstrukce krovů a střešní krytiny na dvou památkových objektech. Tyto práce byly dokončeny v říjnu 2014 a na ně navázala další etapa – práce v exteriérech i interiérech budov prováděné firmou Design By Hy s. r. o., která vyhrála výběrové řízení. Termín dokončení a otevření Centra Mistra Jana Husa byl stanoven na 30. května 2015.

Obnova probíhala ve spolupráci a za podpory vlády České republiky, ministerstva kultury, Jihočeského kraje i města Husinec. Ačkoliv obnovu zajišťovala a uskutečňovala Církev československá husitská na základě smlouvy z roku 2010, finanční prostředky byly investovány do majetku města Husinec, které je vlastníkem Památníku. Po obnově také město Husinec Památník využívá ke kulturním a společenským akcím.

◀ 21. Rekonstrukce Památníku v letech 2014-2015

◁ **22.-24. Rekonstrukce střechy** △
domu Památníku v roce 2014 ▽

△ 36.-37. Husův domek po uskutečnění rekonstrukce v roce 2015 ▽

II.4 Výstava a její koncepce

Součástí celkové obnovy Centra Mistra Jana Husa v Husinci k Husovu 600. jubileu bylo vytvoření nové expozice věnované době, životu, dílu, tradici a odkazu českého reformátora. Nová výstava respektuje místo, které je tradičním Husovým rodištěm a kde se v památném objektu nachází tzv. Husova světnička, spojovaná s narozením a dětstvím Jana Husa. Na výstavě se podílel tým spolupracovníků. Odborným garantem je bratr prof. Jan Blahoslav Lášek, děkan Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy a spolupracovníkem je též dr. Bohdan Kaňák, ředitel archivu v Olomouci. Autorem architektonického a výtvarného řešení nové expozice s využitím současné multimediální komunikace je akad. architekt Petr Fuchs.

Výstava se soustřeďuje na tři husovské okruhy. V úvodní části je návštěvníkovi představen kontext Husova života, v ústřední části je přiblížen vlastní příběh reformátora a závěrečnou část tvoří reflexe Husovy osobnosti a odkazu. V první části je Husův život zasazen nejprve do historického kontextu uvedením událostí v Českých zemích a Evropě ve 14. a 15. století. Dále je popisován v regionálním kontextu se zřetelem na národní, společenské a církevní aspekty husovské tradice v Husinci. V této úvodní části je také Husovo působení vsazeno do reformních proudů konce 14. a počátku 15. století. Jako představitelé reformního hnutí jsou vybrány tři postavy: Jan Viklef – Angličan, Konrád Waldhauser – německy mluvící kazatel, a Matěj z Janova – významný český teolog a myslitel husitské reformace. Je tak zdůrazněn mezinárodní a evropský charakter počátků české reformace. Charakteristickým společným znakem reformních snah je návrat „ke kořenům“ – k Bibli, která se šířila v překladech do národních jazyků. Bible v evropském

i českém reformním hnutí se hrála klíčovou roli, jak je zřejmé u Jana Viklefa, Matěje z Janova a Jana Husa.

Husův příběh je základním a ústředním obsahem i osnovou výstavy, představující jeho vzdělání, působení v Praze na univerzitě a v Betlémské kapli, exil, cestu do Kostnice a ukončení jeho života v Kostnici.

Závěrečnou část tvoří základní informace o reflexi Husovy osobnosti a odkazu jak v období reformace a protireformace, tak i v době 19. a 20. století, a teze o vnímání Husa v protestantismu, v Římskokatolické církvi a v Církvi československé husitské. Zvláštní pozornost je věnována Husovu vystoupení v souvislosti se světovou reformací v Německu, Švýcarsku a dalších zemích v podobě „Stromu reformace“.

Výstava se koncentruje na tři základní místa spojená s Janem Husem: Husinec, Prahu a Kostnici. Stručné medailony představují postavy, jakými jsou Jan Viklef, Konrád Waldhauser, Matěj z Janova, Michal de Causis, Jean Gerson, Štěpán z Pálče, Petr z Mladoňovic. Základními tématy jsou: reformní hnutí (reforma, reformace), Bible a její náboženský a kulturní význam, církev a společnost ve středověku (ideály a skutečnost), koncil (Kostnický koncil v letech 1414–1418 jako významná evropská událost). Důležitým etickým tématem je svědomí. Zvláštní zřetel je kladen na pietní a umělecké prvky výstavy. Centrálním a nej památnějším prostorem celé Národní kulturní památky a tím i výstavy je „Husova světnička“. V její bezprostřední blízkosti se nachází „Husova modlitebna“ vyjadřující spirituální rozměr této osobnosti projevující se modlitbou i duchovní písní. K uměleckým prvkům náleží výtvarné řešení výstavy, včetně

△ 39. *Expozice v Památníku z roku 1965*

40. *Expozice v Památníku v roce 2010* ▽

II. 5. Otevření Centra Mistra Jana Husa

Vsobotu dne 30. května 2015 se uskutečnilo slavnostní otevření Centra Mistra Jana Husa v Husinci u Prachatic.

Otevření proběhlo za účasti premiéra Bohuslava Sobotky, ministra kultury Daniela Hermana, ministra průmyslu a obchodu Jana Mládka, hejtmana jihočeského kraje Jiřího Zimoly, starostky Husince Ludmily Pánkové, bratra patriarchy Tomáše Butty a dalších církevních představitelů, zástupců univerzit a hos-

tů, občanů města Husince i široké veřejnosti.

Při této příležitosti byla vysazena v zahradě Památníku pamětní lípa a odhaleny tři plastiky studentů ze střední průmyslové kamenické a sochařské školy v Hořicích.

Otevření Centra Mistra Jana Husa v Husinci se po celkové rekonstrukci uskutečnilo v roce Husova 600. jubilea a slouží veřejnosti k účelům vzdělávacím a kulturním.

◁ **57.-58. Slavnostní otevření a přestřižení pásky paní starostkou L. Pánkovou, panem premiérem B. Sobotkou, panem ministrem kultury D. Hermanem a patriarchou CČSH T. Buttou** ▽

II. 6. Husova modlitebna

Vtěsné blízkosti „Husovy světničky“ – nej památnějšího místa areálu Národní kulturní památky v Husinci – se nachází „Husova modlitebna“. Jde o součást výstavy, a přitom o funkční liturgický prostor s ekumenickým využitím. Místnost je pro návštěvníky Centra k dispozici pro zastavení, rozjímání a poslech ukázek duchovní hudby, a skupinám věřících k pobožnostem, případně příležitostným bohoslužbám.

„Modlitebna“ představuje Husovu víru a zbožnost (spiritualitu), neboť Hus byl věřícím křesťanem, který žil duchovním, modlitebním a svátostným životem. Na pulpitu je umístěna Bible, která byla pro Husa zdrojem myšlení a rozhodování z víry. Nejčastěji je Hus v umění zpodobňován s Biblí v ruce.

Ve zdi s využitím výklenku je prostor pro ukládání bohoslužebných předmětů

uzavíratelný dřevěnými dvířky, inspirovaný utrakvistickým sanktuářiím s vyobrazením dvou andělů. Na čelní straně dvířek je zobrazen kalich. S Mistrem Janem Husem je spojován též symbol kalicha. Hus po počátečním zdrženlivějším postoji schválil podávání z kalicha podobojí způsobou laikům, které bylo zavedeno v Čechách roku 1414 Mistrem Jakoubkem ze Stříbra. Kalich se stal symbolem husitství a české reformace.

Husovi se připisují některé duchovní písně, které skládal nebo upravoval ve snaze podporovat v hojné míře zpěv lidu. Jedna z těchto Husovi připisovaných písní „Jezu Kriste, štědrý kněže“ je vyobrazena na zdi, obdobně, jako je tomu v Betlémské kapli. Na dřevěné polici v zadní části se nachází sbírka zpěvníků, ve kterých jsou zařazeny i písně připisované Husovi.

△ 72. Pohled do Husovy modlitebny

73. Sloka písně připisované M. J. Husovi ▽

△ 74.-76. Pohled na čelní stěnu Husovy modlitebny s výklenkem pro bohoslužebné předměty, s menzou a ambonem ▽▷

II.7 Plastiky z Hořic

Jubileum 600. výročí upálení Mistra Jana Husa vyvolalo zájem o tuto postavu českých a evropských dějin též jako o umělecké téma v literatuře, dramatu, filmu, hudbě a výtvarném umění. Vznikla, i když spíše jen ojediněle, nová sochařská díla navazující na živý zájem o toto téma v 19. a první polovině 20. století. Mezi nimi zaujímají významné místo práce studentů Střední kamenické a sochařské školy v Hořicích vytvářené v rámci projektu „Mistr Jan Hus – cesta ke smíření“.

Iniciátorem této myšlenky byl pan ředitel ing. Josef Moravec, jenž se snažil uskutečnit představu vytvoření sochy Jana Husa pro město Kostnici, která by představovala ne již rozdělení mezi lidmi, církvemi a národy, ale cestu ke vzájemnému smíření.

Spolupráce mezi Církví československou husitskou a hořickou kamenickou školou probíhala od roku 2012. Motivační přednášky pro studenty konali prof. Zdeněk Kučera, emeritní děkan Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy, dr. Hana Tonzarová, patriarcha Tomáš Butta, ale též prof. Petr Piřha, představitel Římskokatolické církve. Práce vznikaly za vedení pedagogů této školy.

Ve venkovní části areálu Centra Mistra Jana Husa v Husinci jsou umístěny tři plastiky studentů Střední průmyslové kamenické a sochařské školy z Hořic s husovskou tematikou. Autory plastik jsou: Josef Knap – „Brána“, Tomáš Zelený – „Sloup-kalich“ a Ondřej Novák – „Kniha-kalich“. Tyto plastiky zvou návštěvníky a poutníky k zamyšlení a rozjímání v zahradě Památníku. Plastika v podobě brány obsahuje slovní hříčku v podobě nápisu „Braň pravdu“ z Husova známého citátu o pravdě z jeho spisu Výklad víry. Poblíž se nachází v zahradě další z plastik, která má tvar otevřené knihy

– Bible s nápisem „Neodvolám“. Třetí plastika znázorňující sloup zdvínající se k nebesům se symbolem kalicha upoutává svou nepohyblivostí i navzdory naznačeným plamenům v jeho spodní části.

Slavnostní odhalení plastik se konalo 30. května 2016 v rámci otevření Centra Mistra Jana Husa v Husinci. Záštitu nad sochařskými pracemi studentů Střední průmyslové kamenické a sochařské školy v Hořicích převzal předseda vlády České republiky pan Bohuslav Sobotka. Záštitu převzala též místopředsedkyně senátu paní Miluše Horská, projekt podpořil královéhradecký kraj a sponzoři. Plastiky byly darovány městu Husinci.

◁ 77.-78. Plastiky „Brána“ a „Sloup - kalich“ ▷

III. HUSOVO VYSTOUPENÍ V KONTEXTU DOBY

III.1 Církev a její vliv ve středověku

Po staletí křesťanská církev plnila své poslání a christianizace Evropy znamenala nesporně i její kultivaci. Církev se však začala od svého původního poslání vzdalovat a některé její významné osobnosti na to upozorňovaly. Podléhala však bohužel čím dál tím více svodům světského panování. Právě ti, kteří chtěli důsledně zachovávat Kristovo učení, se stavěli proti takovému směřování. Konflikt mezi světskou a církevní mocí ve středověku měl svůj původ v jejich oboustranné snaze o dosažení absolutní převahy jedné z nich nad druhou – papežství nad císařstvím – a naopak.

Roku 1309 násilně přesídlil král Filip úřad papeže z Říma do Avignonu, aby měl stálý dohled nad jednáním papeže. Římští církevní hodnostáři však nemohli unést ztrátu papežského stolce, a proto roku 1377 donutili papeže Řehoře XI.

k návratu do Říma. Papež však záhy roku 1378 umírá, a tak vyvstává nová příležitost pro volbu papeže na obou místech. Nově zvoleným římským papežem se stal Urban VI. V Avignonu si však část kardinálů zvolila za svého papeže Klementa VII. Vzniklo tak papežské dvojvládí. V roce 1409 měl dva další papeže – Benedikta XIII. a Řehoře XII. – nahradit Alexandr V., zvolený obecným koncilém v Pise. Po Alexandrově časně smrti v roce 1410 převzal jeho úřad Jan XXIII. Leč oba zmínění papežové odmítli odstoupit, a tak papežské schizma vyvrcholilo trojpapežstvím.

Za císaře Karla IV. bylo postavení církve ve společnosti stabilní, rozpory se začínají rýsovat až na konci jeho vlády a za vlády jeho syna Václava IV., který nebyl schopen s moudrostí svého otce konflikty mezi světskou a církevní mocí uspokojivě řešit.

◀ **88.-90. Dobové zobrazení církevních představitelů a římského krále** ▶
Zikmunda z Richentalovy kroniky z 15. století ▶

IV. ŽIVOTNÍ CESTA REFORMÁTORA

IV.1 Husovo narození a mládí

Mistr Jan Hus, český náboženský myslitel, kněz, vysokoškolský učitel, kazatel a reformátor církve vystoupil téměř jedno století před reformátory Martinem Lutherem, Janem Kalvínem a Ulrichem Zwinglim.

Přesné datum jeho narození není známo. Podle historika Františka Palackého bylo stanoveno datum narození Mistra Jana Husa na rok 1369. V současnosti se historici kloní k názoru, že se Hus narodil kolem roku 1371. Někdy se uvádí též letopočet 1370. Tradičním Husovým rodištěm je jihočeský Husinec.

Husův otec se nejspíše jmenoval Michal. O matce víme od samotného Husa, že jej vedla ke zbožnosti. Měl nejméně jednoho bratra, který měl alespoň dva syny.

První vzdělání získal malý Jan zřejmě na škole v Prachaticích. Prachatice byly původně poddanské město vyšehradské

kapituly a ležely na Zlaté stezce. Podle životopisu od Jiřího Heremity z konce 15. století zde navštěvoval Jan Hus školu. Z Prachatic pocházel také Husův o něco starší přítel a stoupenec Křišťan († 1439), který byl rektorem pražské univerzity, astronomem, lékařem a farářem v kostele sv. Michala na Starém Městě pražském.

Hus odchází na studia do Prahy kolem roku 1385 a mohl ho vzít s sebou Křišťan z Prachatic.

Husovo dětství a mládí bylo ve znamení chleba, jehož měl málo, a latinského jazyka a šachové hry, které se se zaujetím věnoval. Nikdo by tehdy nepředpovídal tomuto mladému studentu prostého původu, že se jednou stane známým po celé soudobé Evropě. Že až do třetího tisíciletí nevymizí potomkům české reformace z živé paměti a že datum jeho smrti na kostnické hranici bude českým státním svátkem.

◀ 95. Dům v Prachaticích spojovaný podle tradice s Janem Husem

JAN
HUS

1415

V. DRUHÝ ŽIVOT ČESKÉHO REFORMÁTORA

V.1 Reflexe památky Mistra Jana Husa v moderních českých dějinách

Úcta k Husovi v reformaci

Již brzy po smrti Mistra Jana Husa na kostnické hranici se jeho jméno stalo předmětem ideologického boje a to byl první krok na cestě k vytvoření legendárního obrazu Husova odkazu, který byl na jedné straně idealizován, na druhé pak demonizován. Z pohledu představitelů středověké církve bylo Husovým jménem pojmenováno nové kacírské hnutí, které mělo zločinný charakter, samotné hnutí Husových následovníků však své označení za kacíře odmítalo. Ačkoliv radikální křídlo husitství neuznávalo úctu ke svatým, získal vztah k Husově památce v husitské utrakvistické církvi v 15. století postupně rys uctívání.

Hlavní proud české reformace tento projev uctívání Husa udržel až do doby pobělohorské, kdy byli všichni nekatolíci Obnoveným zřízením zemským v roce 1627 na dlouhou dobu postaveni mimo zákon. V následujících stoletích se v českých zemích plně rozvinula jednostranná propaganda, která Mistra Jana Husa označovala za kacíře a husity za kacírskou sektu. Vedle tohoto oficiálního názoru zde ovšem přežívala především díky tajným nekatolíkům i úcta k Husovu odkazu, v níž se postupem času objevil i prvek národního uvědomění. Vždyť Hus se přece obracel česky k věrným Čechům! Zároveň se udržovalo povědomí o Husovi jako o reformátorovi církve v zahraničních evangelických kruzích.

◀ 106. Odhalení Husovy plastiky v Kostnici v roce 2015

V.3 Církev československá husitská a M. Jan Hus

Církev československá husitská se od svého vyhlášení 8. ledna 1920 hlásí velmi intenzivně k odkazu M. Jana Husa. Navazuje tím na úctu, které se M. Janovi dostávalo v českém reformním hnutí katolického duchovenstva v 19. století. Reformní čeští katoličtí kněží však do vyhlášení CČS(H) nemohli svůj postoj vyjádřit otevřeně, neboť by tím znemožnili veškeré své pokusy o reformu uvnitř mateřské církve. O to více se jejich vztah k Husovi projevil po vyhlášení samostatné církve.

Prohlášení „Národu československému“, kterým se ti, kdo se odhodlali vyhlásit novou církev, prezentovali 10. ledna 1920 širší domácí veřejnosti, zcela jasně ukazuje, jak opravdový byl jejich vztah k M. Janovi. Začíná totiž slovy: *„Věrní velikému odkazu svatého mučedníka kostnického „Pravdy každému přejte“, po velkých bojích a vnitřních strastech, jimiž rozhárána trpí náboženská duše národa československého, uvědomili jsme si povinnost, kterou přítomné dny velikého osvobození ukládají i stavu duchovnímu...“*. A dále, ač se může zdát, že je to silně dobově podmíněno, je tu M. Jan Hus zmíněn ještě jednou: *„Proto, aby konečně osvobozen byl dušení a náboženský život náš a tím, aby opět bylo očištěno i mravní, rodinné a sociální žití českého člověka po podkladě dosavadní křesťanské kultury, jak vyvinula se u nás zásluhou apoštolů soluňských Cyrila a Metoděje, Mistra Jana Husa a Českých bratří, přikročilo duchovenstvo československé, sdružené v Klubu reformního kněžstva, na svém sjezdu 8. ledna 1920 ku zřízení samostatné církve československé“*.

Reformní kněží navazují na nosné tradice českých křesťanských dějin, z nichž tradici Husově je věnováno dů-

ležitě místo. Přes složitý myšlenkový vývoj nové církve nebyl v ní později nikdy odkaz Husův zpochybňován, byl a je naopak rozvíjen. O jeho rozvoj se zasloužili zejména první patriarcha ThDr. Karel Farský († 1927), dále patriarchové G. A. Procházka († 1942), Prof. František Kovář († 1969) a v neposlední řadě i Dr. Miroslav Novák, za jehož patriarchátu (1961–1990) přijala církev, původně založená jako Církev československá, nový název „Církev československá husitská“ (1971). Významný myslitel této církve Prof. Zdeněk Trtík (1914–1983) viděl toto zakotvení v prvotní husitské tradici jako dovršení a ucelení jejího dosavadního vývoje. Svůj vztah k Husovi a husitství vyjádřila CČSH také ve svém pojmovém určení, které je výsledkem odpovědné teologické diskuse: *„Církev československou husitskou tvoří křesťané, kteří usilují naplnit současné snažení mravní a poznání vědecké Duchem Kristovým jak se nám zachoval v Písmu a v podání starokřesťanském, našemu národu pak zachován jest hnutím husitským, česko-bratrským a dalším úsilím reformačním“*. Od svého počátku se také CČSH snažila Husův odkaz a vůbec husitství odpovědně studovat a akcentovat jeho teologická východiska. Mělo to svůj velký význam za 2. světové války, ale také v letech po ní, kdy byl vládnoucí ideologií význam Husa a celého husitského hnutí zkreslován a interpretován zcela jednostranně. Velkou zásluhu v CČSH o pěstování Husova odkazu i odkazu celého husitství měl především její církevní historik Miloslav Kaňák (1917–1984), který těmto tématům věnoval stovky popularizačních studií v církevním tisku. Zasloužil se také o vydávání populárních edic nejen děl M. Jana Husa, ale i ostatních významných představitelů husitského hnutí, které v této těžké době

měly charakter útěšných spisů (např. Husova Česká kázání sváteční).

U příležitosti Husova výročí v r. 1965 vydala církev významnou publikaci (Hus stále živý, Praha, Blahoslav v Ústředním církevním nakladatelství 1965), kde její teologové M. Kaňák, J. Mánek, Z. Trtík, R. Horský, K. Červený, A. Ebertová, V. Růžička a evangelický historik F. M. Bartoš pojednávají o teologických aspektech Husova odkazu.

Církev československá husitská ve spolupráci s Husitskou teologickou fakultou Univerzity Karlovy spoluiniciovala na počátku 90. let minulého století nové uchopení Husova odkazu, jak se to projevilo na významných mezinárodních konferencích v Bayreuthu (1993) a ve Vatikánu (1999).

Husův odkaz je živý i v praktickém životě a díle CČSH, je stále znovu promýšlen a aktualizován. V roce 600. výročí

se uskutečnila celá řada akcí, včetně akcí, překračujících hranice jednotlivých křesťanských společenství. Na těchto ekumenických aktivitách má CČSH významný podíl.

Ve městech i vesnicích v naší vlasti byly vybudovány desítky nových sborů Církve československé husitské, případně adaptovaných historických budov, které jsou označeny jménem tohoto českého reformátora jako Husův sbor nebo Husův dům. V interiérech naleznete i četné obrazy nebo sochy Mistra Jana Husa.

Církev československá husitská od počátku připomíná a slaví 6. července svátek Mistra Jana Husa v Čechách, na Moravě i na Slovensku.

Vedle CČSH se k Husovu odkazu hlásí i Českobratrská církev evangelická, Církev bratrská a další reformační církve, působící na území České republiky.

111. Bohoslužba Církve československé husitské v Betlémské kapli v Praze 6. července na svátek M. Jana Husa ▽

△ **112. Husův sbor v Praze - Vršovicích**

113. Husův sbor v Praze - Vinohradech ▽

VI. HUSŮV ŽIVÝ ODKAZ

Myšlenky a výzvy reformátora

„Věrný křesťane, hledej pravdy, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, prav pravdu, drž pravdu, braň pravdu až do smrti, neboť pravda tě vysvobodí od hříchu, od ďábla, od smrti duše a konečně od smrti věčné.“

Výklad víry

„Lépe jest pro pravdu smrt trpěti, než pro pochlebenství časnou odplatu vzíti.“

O svatokupectví

„Já Jan Hus z Husince, mistr svobodných umění a hotový bakalář svatého bohosloví na vysokém učení pražské univerzity, kněz a kazatel potvrzený při kapli zvané Betlémská, svěřuji toto své odvolání Ježíši Kristu, soudci nejspravedlivějšímu, který spolehlivě zná, obhajuje a soudí, činí zřejmou a odměňuje spravedlivou při každého člověka.“

Z Husova odvolání ke Kristu z roku 1412

„Je totiž nezbytné, má-li vůbec nastat mír s bližním, aby byl napřed uzavřen mír člověka s Bohem a mír člověka se sebou samým.“

Kázání o míru

„Zlořečený ten, kdo pro skývu chleba opustí pravdu.“

Výklad modlitby Páně

„Stůjtež v poznané pravdě, kteráž nade vším vítězí a mocna jest až na věky.“

Obci vysokého učení Pražského

„Také prosím vás, abyste se milovali, dobrých tlačiti násilím nedali a pravdy každému přáli.“

List přátelům v Čechách

II. HUS'S HOUSE IN THE PAST AND TODAY

II.1 Husinec as a Traditional Birthplace of John Hus

The town of Husinec near Prachatice in South Bohemia is traditionally considered a birthplace of Master John Hus. Pilgrimages to this place were already being made during the Utraquist period and this tradition remained vibrant even after the Battle of Bílá Hora in 1620 during the period of Recatholization or Counter-Reformation.

We can find the mention of Husinec as Hus's birthplace in his biography by Jiřík Heremita, a Utraquist priest: *"Master John Hus, a faithful and holy man, was born in a village called Husinec, a poor child of poor parents and a simple child of simple parents... From his early childhood Hus was entrusted to the Lord by his mother – much like the prophet Samuel. When his mother was taking him to school in Prachatice [a nearby town], carrying a loaf of bread as a gift for the schoolteacher, she knelt down seven times on the road, prayed to the Lord for her son and asked the Lord to guide her son to His honour and glory and to the benefit of His people."*

The oldest mention of Hus's birth house dates back to 1616–1617. Havel Žalanský, a priest of St. Giles, wrote into his sermon manuscript: *"Parents of John Hus were poor, because the place where they used to live seems rather run-down."* Tradition of Hus's birthplace can be also traced in Catholic sources. In 1633, the archdean of Krumlov Řehoř

of Kleblat writes a letter to the Prague archbishop Arnošt Harrach in German: *"According to the testimony of all citizens John Hus was purportedly born in Husinec. They also show his house there, where they collect wooden splinters and use it as amulets against toothache."*

After 1634, we can find quite a lot of information about owners of Hus's house in an old town chronicle, which unfortunately does not survive. However, we know from the chronicle that the original appearance of Hus's house has not been preserved. Several times in the 17th to 19th centuries the house was destroyed by fire. It often changed owners and, finally, at the turn of the 19th century, it served as a hard liquor distillery.

On 6th September 1869, which was the 500th centenary of Hus's birth according to Czech historian Jan Palacký, tens of thousands of pilgrims participated at the celebration in Husinec. In the same year there was a festive meeting to put a relief of Hus by sculptor Bohuslav Schnirch on the wall of Hus's house.

Later, preacher Alois Adlof, supported by American missionary A. W. Clark, initiated purchase of a plot of land in Husinec and, in 1893, a prayer room of the Free Reformed Church was built near Hus's house (today the Czech Brethren Church).

Significant celebration took place in 1905, when Husinec was promoted to the status of town. In 1928 a foundational stone for a statue of Hus was placed at the town square. In 1958 a bronze statue by Karel Lidický was unveiled. Since 1954 a replica statue can be found at the courtyard of Carolinum in Prague.

Hus's house was renovated for the first time during the period of the First Republic (1918–1938). In 1952 a Hus museum was opened in the house bearing ideological symbols of the Communist

regime. Another exposition was added in 1970s. In 1987 Hus's house was proclaimed a National Cultural Monument and this status was confirmed one more time in 1999. At the time, the condition of Hus's house was undignified and it did not reflect the significance either of Master John Hus, or of the place traditionally connected with him. It was in this condition when, on 7th July 2010, Czechoslovak Hussite Church took over the maintenance of the house and started renovation in cooperation with the Ministry of Culture and South Bohemian Region.

II.2 Hus's Room

The most historic place in Hus's house in Husinec is the so-called Hus room. The room can be entered through the staircase in the courtyard of the house. According to tradition, Hus was born precisely there and grew up there as a young boy.

Testimony concerning the Hus's room can be found in the works of Jan Neruda (1834–1891), a famous Czech writer and poet: *"And then I found myself for the first time ever in Hus's Room, where Hus was born according to legends... I saw that miserable old floor, a simple*

fireplace near the door, a small niche in the wall, which served as a bookcase, divided with a woodworm board, trimmed by careless admirers and tourists..."

Even in the 19th century the room was still inhabited by lodgers and its condition was poor and undignified. In 1873, prof. T. Cimrhanzl of Pilsen rented the room and saved it from destruction. The town of Husinec has been struck by fire several times. It is said that Hus's house has been also repeatedly destroyed by fire, however, Hus's room remained intact. As if a mysterious power dwelled upon it...

II.3 Hus's Memorial Renewal on the Occasion of 600th Anniversary of Hus's Martyr's Death

By taking over Hus's Memorial, the Czechoslovak Hussite Church gave an undertaking to manage its renewal up

to 2015, when the 600th Anniversary of Hus's martyr's death took place. From the very beginning it was obvious that

proper reconstruction would not be possible without the help of the state, support of the South Bohemian Region, and cooperation with the town of Husinec. After taking over the Memorial in July 2010, the company Masák & Partner s.r.o. started preparing the architectural and building project. Many documents concerning building permissions and agreements were assembled. Three EU grant programmes were applied to for financial support, but unsuccessfully. Not until 2014 did the Government of the Czech Republic finally decide to participate, and heavily contributed to the reconstruction of the Memorial.

The complete renewal finally grew up to 25 million CZK, out of which 20 million CZK was provided by the government, about 5 million CZK provided by the Czechoslovak Hussite Church, 400 thousand CZK given by the Ministry of Culture's Emergency Fund and the South Bohemian Region also contributed mainly in the field of minor expenses and maintenance fees. The Czechoslovak Hussite Church funded mainly the repair of the house, including the new roof, and maintained the exhibition before the proper reconstruction started,

so that the Memorial could remain open to the public up to 2013.

The renewal included the reconstruction of two memorial facilities, the new exhibition on John Hus, building up the sanitary facility and accommodation of the garden in the courtyard. On 1st July 2014 reconstruction of rafters and roofs of the two memorial facilities started. The work was finished in October 2014, followed by both exterior and interior works, worked out by Design By Hy s.r.o., which won the open competition. The deadline of the reconstruction was set to 30th May 2015, when the Master John Hus Centre was opened.

The Czech Government, South Bohemian Region and the town of Husinec have supported and participated at the renovation. Although the renovation was carried out by the Czechoslovak Hussite Church (according to the contract from 2010), financial support was invested in the town of Husinec, which is the owner of the Monument. Upon completion of the renovation, the Monument is used by the town of Husinec to host significant cultural and social events.

II.4 The Exhibition and its Concept

The significant part of the renovation of the Master John Hus Center in Husinec on the occasion of the 600th Anniversary was the creation of the new exhibition focused on the time, life, work, tradition and legacy of the Czech reformer. The new exhibition pays respect to the Memorial, which is traditionally considered Hus's birthplace, with its famous Hus's room, connected traditionally with birth and childhood of John Hus. A team of workers participated in the exhibition: specialist adviser, brother pro-

fessor Jan Blahoslav Lášek, former Dean of the Hussite Theological Faculty of the Charles University, and Dr. Bohdan Kaňák, Director of the Archive in Olomouc. Academic architect Petr Fuchs is the author of the architectural and visual solution of the exhibition, including the new multimedia communication.

The exhibition focuses on three themes. Firstly, it introduces the visitor to the context of Hus's life. Secondly, it offers the visitor a view of Hus's life

itself. Thirdly, it focuses on reflection of Hus's personality and legacy. In the first part the visitor can get familiar with the historical context of Hus's life – events in European and Czech history in the 14th and 15th centuries. Hus's life is also framed by the regional context – national, social and church aspects of Hus's tradition in Husinec. This part of the exhibition also traces Hus's public activity within the context of reformer currents at the end of 14th and beginning of 15th century, represented by three major figures: John Wycliffe (England), Konrád Waldhauser (a German-speaking preacher) and Matěj of Janov (a major Czech theologian of the Hussite Movement). The exhibition thus tries to show the beginnings of the Bohemian Reformation in its international and European context. The typical common denominator of all reformation efforts is the return to the "roots" – i.e. the Bible, which spread all over Europe in many translations in national languages. The Bible played the crucial role in the European and Czech Reformation and we can trace this aspect also in the work of John Wycliffe, Matěj of Janov and John Hus.

The essential part of the exhibition, its main content and outline, is Hus's story, presenting his education, his public activity in Prague at the University and in Bethlehem Chapel, his exile, his pilgrimage to Constance and the end of his life in Constance.

The final part of the exhibition offers important information on the reception of Hus's personality and legacy both during the Reformation and during the Counter-Reformation, as well as in the 19th and 20th century. The visitor can also find there several theses on the

reflection of Hus in Protestantism, Roman Catholicism and the Czechoslovak Hussite Church. The exhibition pays attention especially to Hus's influence on the European Reformation in Germany, Switzerland and other countries, pictured as a "Reformation tree".

The exhibition focuses mainly on three places connected with Master John Hus: Husinec, Prague and Constance. The visitor can also find there brief medallions of personalities as John Wycliffe, Konrád Waldhauser, Matěj of Janov, Michal de Causis, Jean Gerson, Štěpán of Pálec, Petr of Mladoňovice and others. The main issues are: the Reformation, the Bible and its religious and cultural importance, the church and the society in Middle-Ages (ideals and practice), the Council of Constance (1414–1418) as an important event of European history. The significant ethical issue of John Hus is consciousness. Attention is especially paid to pious and artistic elements of the exhibition.

The central and the most historic place at the National Cultural Monument and the exhibition is Hus's room. Near the room, Hus's Chapel can be found to express the spiritual dimension of John Hus, which manifested itself also in prayers and hymns. The artistic value of the exhibition is underlined by the visual concept, including the woodcarving ("The Torch of Faith"), two audio-visual programs ("Back to the roots") and the playwright of Hus's trial, drawing on the authentic testimonies of his time, written by director Miroslav Kučera. The new exhibition at Master John Hus Center in Husinec was incorporated with regards to the pious character of the place and focuses mainly on cognitive, educational, spiritual and cultural aims.